

UUTISET

Lohen puolesta taistellaan – sen nousu ei ole itsestäänselvyys

Suomi ja Ruotsi ovat yhteisellä asialla, kun puhe on Tornionjoen lohesta.

JOHANNA MUOTKAVAARA

PELLOSSA järjestetään Väylän lohi - elinvoimaa Tornionlaaksoon -seminaari heinäkuun alussa. Tilaisuudessa kerrotaan lohen paltuttamisen vaiheista.

- Haluamme antaa seminaarin muodossa tunnustusta veteraaneille, jotka ovat laittaneet lohen asiaa aikanaan liikkeelle, Tornio-Muoniojokiseuran puheenjohtaja **Kalervo Aska** kertoo.

Tornionjoen lohi pyydettiin Itämerellä 1960-1970-luvuilla sukupuuton partaalle. Muonioon perustettiin vuonna 1984 kalanviljelyslaitos Euroopan vahvimman lohikannan säilyttämiseksi.

Samana vuonna heräsi kansanliike luonnonlohen pelastamiseksi, ja asiaa edistämään perustettiin suomalaisruotsalainen Tornio-Muoniojokiseura.

- Seuran tarkoituksena oli edistää kalojen luonnonmukaista lisääntymistä, Aska toteaa.

Pari vuotta ennen seuran perustamista tutki **Seppo Rätty** Vattenfallin rahoittamia lohentutkimuskertomuksia, joita **Allan Lehto** hänelle hankki.

Mietittiin, millä seuraa rahoitettaisiin. Sitten **Heikki Nousiainen** keksi Pelasta Lohi -muovikassin, jota myytiin kaupoissa ympäri Tornionjokivartta 1980-luvulla. Kassin tuotto vuonna 1986 oli 41 510 markkaa. Kasveja myytiin useamman vuoden ajan, ja tuotto oli noin satatuhatta markkaa.

- **Bror-Erland Härmä** seuran sihteerinä säilytti yhden muovipussin, sekä vanhoja lehtileikkeitä 40 vuoden ajalta, Allan Lehto kertoo.

Myös Kalervo Aska on säilyttänyt vanhoja lehtileikkeitä.

- Suuri kiitos Sepolle jolla oli suuri asiantuntijuus, ja joka tuli tukijoukkoihin olemalla seuran puheenjohtajana tärkeimmät vuodet, Lehto sanoo.

Jokeen kylvetyt kalanviljelylaitoksen yhdeksän miljoonaa lohienpoikasta kasvattivat lähinnä merisaalista.

- Kutulohia ei riittänyt jokeen, ja jokiseuralle riitti töitä. Yhteistyö yli rajan oli ennennäkemätöntä. Vastassa oli viljelykalatalouteen vihkiytynyt virkakunta. Kantelut viranomaisen toimimattomuudesta seurasivat toisiaan ja poliitikoille laitettiin painetta, Aska kertoo.

Allan Lehto näyttää Pelasta lohi -muovikassia, joita myytiin ympäri Tornionjokilaaksoa 1980-luvun puolivälissä.

Kymmenen vuoden taistelu tuotti tulosta. Vuodesta 1996 alkaen rannikkokalastusta rajoitettiin voimakkaasti ja Tornionjoki näytti potentiaalinsa.

- Kudulle nousevien lohien lukumäärä kasvoi räjähdysmäisesti ja lohien luontainen poikastuotanto kymmenkertaistui.

Jokiseuran tarmokkuutta on tarvittu senkin jälkeen jatkuvasti, kun kalakannoille on ilmestynyt

erilaisia uhkia, kuten sairaudet ja kuolemat.

- Vaikka lohi nousee tällä hetkellä melko elinvoimaisena, ei sen nousu Tornionjokeen kuitenkaan ole itsestäänselvyys, Aska muistuttaa.

Viime vuonna Kattilakosken luotaimen ohitti 50 000 ja sitä edellisenä 90 000 lohta. Lohen taistelua vierestä seurannut, ja sen oikeuksia vuosikymmeniä puolustanut yhdistyksen jäsen Allan Leh-

to kertoo, että tilanne on kuitenkin etenemässä oikeaan suuntaan.

- Olemme saaneet pelisäännöt merikalastukseen ja ryöstökalastuksen loppumaan, Lehto sanoo.

Suomi ja Ruotsi ovat toimineet lohen hyväksi saumattomassa yhteistyössä Tornionjoen osalta. Tornio-Muoniojokiseura laati säännön, jonka mukaan seuran hallituksessa on oltava jäseniä kaikista Suomen ja Ruotsin jokivarren kunnista.

- Olemme yhteisellä asialla, As-

ka kertoo.

Väylän lohi - elinvoimaa Tornionlaaksoon -seminaari järjestetään 1.heinäkuuta Pellonkorjuu -tapahtuman yhteydessä Pellon koulukeskuksen auditoriossa. Puhujina tilaisuudessa ovat **Atso Romakkaniemi, Heikki Nousiainen, Bengt Niska, Jaakko Ylitalo, Simo Rundgren, S-E Bucht ja Heikki Autto**. Seminaarin jälkeisessä paneelikeskustelussa luodaan tulevaan.